

עיקרי ההודעות והפרסומים של בנק ישראל בחודשים האחרונים

ההודעות לעיתונות והסקירות התקופתיות של הבנק בניסוחן המלא מופיעות באתר הבנק באינטרנט:
<http://www.bankisrael.gov.il>

פעילות הציבור בכרטיסי אשראי

נתונים שפרסם הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל מצביעים על המשך הגידול של מספר כרטיסי האשראי ושל השימוש בהם, כפי שמתבטא בגידול של מספר העסקאות המבוצעות באמצעות הכרטיסים ושל סכומן. גם היקף האשראי באמצעות הכרטיסים המשיך להתרחב, ובמקביל לו - החובות בפיגור. על אף זאת הצטמצמה ההפרשה של חברות כרטיסי האשראי לחובות מסופקים. כמו כן נרשמה ירידה משמעותית ומתמשכת בהפסדים משימוש לרעה בכרטיסי אשראי. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2004 היו בישראל כ-3.8 מיליון כרטיסי אשראי פעילים (כרטיסים שבוצעה בהם לפחות פעולה אחת במהלך הרביעי) - עלייה של כ-4.6% לעומת סוף שנת 2003. כמחצית מכרטיסי האשראי הם כרטיסים לשימוש בישראל בלבד (כרטיסים מקומיים). בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2004 בוצעו בישראל באמצעות כרטיסי אשראי כ-336 מיליון עסקאות בסכום כולל של כ-80 מיליארדי ש"ח, ובממוצע לחודש - כ-37.3 מיליון עסקאות בסכום כולל של 8.9 מיליארדי ש"ח. ההוצאה באמצעות כרטיסי אשראי היוותה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2004 כ-34.1% בממוצע מסך ההוצאה לצריכה פרטית (נתון המדווח על ידי הלמ"ס), לעומת ממוצע של 32.8% בשנת 2003.

הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא כרטיסי חיוב

הפיקוח על הבנקים פרסם הוראת ניהול בנקאי תקין שנועדה להסדיר את הפעילות של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי לעניין תפעול מערך כרטיסי החיוב (כרטיסי האשראי), שהשימוש בהם במשק הישראלי הולך ומתרחב. בתחום ניהול הסיכונים

יוחלו על חברות כרטיסי האשראי הוראות נוספות של ניהול בנקאי תקין החלות על הבנקים ורלוונטיות גם לחברות אלו. בתחום הצרכני ההוראה מטפלת במספר נושאים עיקריים, ביניהם: (1) כללים להנפקת כרטיסי האשראי, מסירתם (ואמצעי זהירות הנדרשים בתהליכים אלה), חידושם, ביטולם והטיפול בעסקאות מתמשכות לאחר הביטול. (2) הרחבת המידע הניתן במסגרת החשבון החודשי. (3) גילוי נאות לגבי אופן צבירת הנקודות/הכוכבים וכן איסור על המנפיק לתת אשראי ("אוברדרפט") של נקודות/כוכבים. (4) קביעת כללים ברורים ושקופים יותר ללקוחות בהמרת עסקאות במט"ח לשקלים. במסגרת הוראה זו יוחלו על חברות כרטיסי האשראי הוראות מסוימות מהתחום הצרכני. בפיקוח על הבנקים מדגישים, כי המכלול החדש של ההוראות והכללים שיוחל על חברות כרטיסי האשראי נועד לשפר מהותית הן את ניהול הסיכונים של החברות והן את הקשר שלהן עם הצרכן בכל הנוגע לגילוי הנאות ולהתנהלות בתחומי הפעולה השונים.

עיקרי דוח האינפלציה למחצית השנייה של שנת 2004, שפרסם בנק ישראל

ההשפעה של הפחתות הריבית המצטברות במהלך השנתיים האחרונות והרמה הנמוכה של הריבית הריאלית לטווח קצר השוררת כיום במשק צפויות לפעול לעליית האינפלציה במהלך שנת 2005. לפי הערכות האינפלציה לשנה הקרובה הנגזרות משוק ההון, ולפי הערכות החזאים וסקר החברות של בנק ישראל האינפלציה צפויה לעלות לתחום שבין 1 ל-2.5 אחוזים. הערכת בנק ישראל היא שעמידה בתחום יעד יציבות המחירים ב-12 החודשים הקרובים תחייב העלאת ריבית מסוימת, שמידתה תלויה, בין היתר,

בהתפתחות הריביות בעולם. עם הצטברות נתונים שהעידו על האטת קצב הצמיחה החל מהרביע השלישי של השנה, על ייסוף הולך וגובר של השקל מול הדולר, על רקע היחלשות הדולר בעולם, ועל ירידת התשואות לטווח הארוך – הפחית בנק ישראל את הריבית הקצרה לחודשים דצמבר, ינואר ופברואר. רמתה של ריבית בנק ישראל בסוף פברואר היא 3.5 אחוזים. מדד המחירים לצרכן עלה ב-2004 ב-1.2 אחוזים, בגבול התחתון של יעד יציבות המחירים, וזאת לאחר ירידה של 1.9 אחוזים ב-2003. ברקע למדיניות הריבית ולהתפתחות המחירים הייתה המדיניות התקציבית האחראית שהממשלה נקטה ב-2004. ההתאמה בין המדיניות התקציבית המצמצמת למדיניות הריבית המרחיבה תמכה באמון הציבור במדיניות המקרו-כלכלית, ולכן איפשרה את המשך הורדות הריבית, תוך שמירה על יציבות המחירים.

סקר החברות והעסקים לרביע הרביעי של שנת 2004

ממחלקת המחקר בבנק ישראל נמסר, כי על פי הדיווח של חברות ועסקים במשק לרביע הרביעי של 2004, נמשכה ברביע זה העלייה של הפעילות במשק, זה הרביע השישי ברציפות, וזאת כמעט בכל הענפים (למעט הבנייה והתחבורה). עלייה זו ניזונה בעיקרה מהאצה ביצוא, אך גם מעליות מתונות יותר בפעילות לשוק המקומי. הציפיות במרבית הענפים הן לגידול הייצור לשוק המקומי וליצוא ברביע הראשון של 2005.

ההתפתחויות הכלכליות בחודשים האחרונים - המחצית השנייה של 2004

אלה עיקרי סקירת ההתפתחויות הכלכליות במחצית השנייה של 2004, שפרסמה מחלקת המחקר של בנק ישראל: בפעילות הריאלית נמשכה מגמת ההתרחבות הכלכלית, המאפיינת את המשק מאז המחצית השנייה של 2003. גידול הפעילות התבסס על התרחבות פעילותו של המגזר העסקי, בעיקר של היצוא, ועל גידול הצריכה

הפרטית. גורמי הרקע להמשך הצמיחה היו המשך התבססות הצמיחה בעולם והתרחבות הסחר העולמי, שהביאו לעליית הביקושים לתוצרת המקומית, בפרט של תעשיות הטכנולוגיה העילית; רגיעה ביטחונית יחסית; מדיניות תקציבית המתיישבת עם עמידה ביעד הגירעון, שהביאה להתייצבות הריביות הארוכות ברמה נמוכה יחסית, תוך צמצום ההוצאות והפחתת מסים; מדיניות ריבית מרחיבה, שפעלה על רקע יציבות במחירים ובשווקים הפיננסיים.

ההתפתחויות בשוק העבודה תואמות את תמונת המשך הצמיחה. הן הושפעו בעיקר מהמשך ההתרחבות של הפעילות במגזר העסקי ומהמדיניות הממשלתית לצמצום התעסוקה במגזר הציבורי: מספר המועסקים במגזר הציבורי ירד, ואילו במגזר העסקי המשיכה התעסוקה להתרחב. שיעור האבטלה ירד, אולם הוא עדיין גבוה יחסית. גידול התעסוקה ב-2004 שיקף בעיקר גידול של מספר העובדים המועסקים במשרה חלקית בשל אי יכולת למצוא עבודה במשרה מלאה. יציבות המחירים, על רקע ייסוף השקל מול הדולר, מעידה על העדר לחצים אינפלציוניים.

מחקר חדש: מדד "חוסן" - מדד לבחינת איתנותם וחוסנם של בנקים מסחריים בישראל

במסגרת מחקר שנערך בפקוח על הבנקים בבנק ישראל, פותח לראשונה עבור ישראל מדד ייחודי בשם מדד "חוסן" לדירוג הבנקים המסחריים ולהערכת איתנותם וחוסנם הפיננסי. מדד זה ימשש את הפיקוח על הבנקים כאחד מכלי המעקב אחר איתנותם וחוסנם של בנקים לאורך זמן ולהשוואה בין הבנקים השונים. מדד "חוסן" נועד להעריך ולהשוות את ביצועי הבנקים, גם בנקודות זמן וגם לאורך זמן, באמצעות ציון אחיד הנע בין 1 ל-5: הציון 1 מציין בנק איתן בכל המובנים, והציון 5 מציין בנק המאופיין בחוסר יציבות או בחוסר איתנות ברמה קיצונית. הציון במדד מתבסס על שש קטגוריות ראשיות: הלימות ההון; איכות הנכסים - בעיקר סיכון האשראי; איכות הניהול; הרווחיות; החשיפה לסיכון נזילות; החשיפה לסיכונים שוק.

הוראה בנושא ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב

המפקח על הבנקים, מר יואב להמן, פרסם הוראה בנושא ניהול מסגרות האשראי בחשבונות עובר ושב ותח"ד. ההוראה החדשה נועדה להפסיק את הנוהג הרווח בישראל של ניהול חשבונות אלה תוך חריגות תכופות ומתמשכות ממסגרות האשראי המאושרות. ההוראה החדשה נועדה להקטין את אי-הוודאות הנגרמת ללקוח ולתאגיד הבנקאי כתוצאה מחריגות אשראי בחשבונות העובר ושב. נקבע כי ההוראה תיכנס לתוקף ב-1.1.2006.

הקלת המעבר מבנק לבנק

המפקח על הבנקים, יואב להמן, הפיץ טיוטת הוראה בנושא "העברת פעילות וסגירת חשבון בנק". תכלית ההוראה היא פישוט והקלה של ההליכים הכרוכים במעבר מבנק לבנק, ומזעור הטרחה ללקוח בהליכים אלה. בפיקוח על הבנקים מציינים כי הוראה זו נועדה לעודד את הבנקים להתחרות ולבצע עבור הלקוח חלק נכבד מהפעולות המייגעות הנדרשות לצורך העברת החשבון והפעילות בו, וכך להקל על הלקוחות שירצו לעבור מבנק לבנק. הדבר יתרום לתחרות במערכת הבנקאית ויסייע ללקוחות למצות את זכויותיהם הצרכניות.

השקעות תושבי חוץ בישראל בשנת 2004

ההשקעות הישירות של תושבי חוץ במשק הישראלי צפויות לגדול ב-2005 בשיעור ניכר, על רקע שיפור באטרקטיביות של המשק בעיניהם. זאת לאחר ירידה מ-4 מיליארדי דולרים ב-2003 ל-1.6 מיליארדים ב-2004. בהשקעות של תושבי חוץ בתיק למסחר (בנכסים פיננסיים נסחרים) נרשם ב-2004 גידול מואץ, והן הגיעו ל-5.4 מיליארדי דולרים, לעומת 2 מיליארדים ב-2003. בשנת 2004 גדלו השקעות תושבי חוץ במניות (בהשקעות ישירות ובתיק למסחר) ל-5 מיליארדי דולרים - הרמה הגבוהה ביותר מאז שנת 2000 - לעומת 4.2 מיליארדים ב-2003.

המפקח על הביטוח והמפקח על הבנקים פרסמו היום הצהרת מדיניות בנושא שיווק ביטוח חיים וביטוח מבנה אגב הלוואה לדיור מתאגיד בנקאי

המפקח על הביטוח, אייל בן-שלוש, והמפקח על הבנקים, יואב להמן, פרסמו הצהרת מדיניות לעניין מכירת ביטוח חיים וביטוח מבנה אגב הלוואה לדיור מתאגיד בנקאי. על פי מדיניות זו בנק לא יורשה למכור ביטוח בעצמו, בסניפיו, אלא באמצעות סוכנות ביטוח שבבעלותו. לצורך מכירת הביטוח יהיו הבנקים רשאים להקים בסניפיהם עמדות לא מאוישות, שיחברו לסוכנויות הביטוח באמצעים טכנולוגיים (מחשב, טלפונים, וידאוקונפרנס וכדומה) ויאפשרו ללקוחות לבצע עסקאות ישירות מול סוכני ביטוח שלא יהיו נוכחים בסניפי הבנקים.

פרסומים

- דוח בנק ישראל לשנת 2004. הדוח מכיל שישה חלקים שהוכנו עלידי המחלקות הכלכליות בבנק - מחלקות המחקר, המוניטרית, מט"ח, פעילות המשק במט"ח והחשבות - וכן נספח סטטיסטי על גבי תקליטור.
- עבודה של ד"ר עדי ברנדר ממחלקת המחקר: "שיעורי המס על הכנסות מעבודה בישראל בעקבות הרפורמה במס: פרספקטיבה בין-לאומית".
- עבודה של נועה בן יעקב מתחום היציבות הפיננסית: "12 התקנים הבין-לאומיים ליציבות פיננסית".
- עבודה של ד"ר דוד רוטנברג וירון פישמן מהפיקוח על הבנקים: "'חוסן' - מדד לבחינת איתנותם וחוסנם של בנקים בישראל".
- סקירת ההתפתחויות הכלכליות בחודשים האחרונים למחצית השנייה של 2004.
- סקר החברות והעסקים לרביע הרביעי של 2004.
- דוח האינפלציה למחצית השנייה של 2004.